

Sats på ægte tolerance

Vær ikke så bange for andre kulturer der også søger det hellige siger indologen Klara Preben-Hansen.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

Du er konvertit. Hvad var din første kontakt med Kirken?

SPIRITUALITET Min egen religiøse verden begyndte i 12-års alderen. Nogle af familiens venner konverterede til katolicismen, og deres unge søn ville være munk. Det var et livsvalg, der fascinerede mig meget. Fra 1963-66 lå det benediktinske Sankt Knuds Kloster i Trørød. Der kom jeg meget for at låne bøger. Det katolske var slet ikke min mors interesse. Hun var kunstmaler og malede store abstrakte billeder som hun solgte til teosofferne; men jeg abonnerede på Katolsk Brevkursus og læste det i smug ude på toiletet. ..

Hvordan kom du i kontakt med en menighed?

Da jeg kom ind på konservatoriet, fik jeg en kollegieplads i Charlottenlund. Her fandt jeg Sankt Andreas. Det var jo dengang dominikanernes kirke, og de blev altbestemmende for min videre færd.

Jeg gik til undervisning i hele seks år hos p. Georges Vian og p. Vagn Hansen, før jeg konverterede som 25-årig. De var meget fine mennesker begge to. Jeg var meget optaget af ordrupmenigheden. Her var der meget liv i en årrække, og her fik jeg næring til min interesse for klosterlivet.

Hvordan kom du i gang med noget så eksotisk som indologi og Byzansstudier?

Oprindeligt blev jeg jo uddannet som cellist på konservatoriet. Efter konservatoriet ville jeg gerne fordybe mig i teologien og tog også forprøven. Men som katolik følte jeg mig forkert placeret på fakultetet, og jeg var klar over, at det ikke kunne fortsætte. Vi var jo i hippietiden, så jeg søgte ind på det humanistiske fakultet for at studere sanskrit og pali. Lige fra Rasmus Rask har vi en stor dansk tradition for indologi. Senere blev jeg også indskrevet på Byzansstudier, og det er nok det der har båret den største frugt. Der var ingen rigtig undervisning. Eneste faste lærerkraft var

Jørgen Råsted. Min indfaldsvinkel til det var delvist personlig. Min mand var jo født i Rusland af danske forældre. Da jeg var med i udgivelsen af "Arven fra Byzans" (2010) begyndte tingene at tage fart, og jeg deltog i i Byzansudstillingen i Rundetårn.

Den var en øjenåbner for mange mennesker, for her blev sådan noget som ikoner sat ind i en sammenhæng. Siden har jeg holdt foredrag om Byzans, og det er altid en oplevelse at komme ud og møde et vågent og interesseret publikum.

Du har beskæftiget dig meget med askesen i Byzans. Kan du forklare begrebet askese? Det lyder jo lidt af sømadrasser og aske i maden...

Sømadrasser er en særudvikling i Indien, hvor man har fakirer. I området omkring Syrien er der under indflydelse af Orienten mere særprægede former for praksis – for eksempel søjlehelgener. Men i en klassisk variant handler askese både i øst- og vestkirken om tugtelse af sindet og kroppen. Man taler om de tre stadier, hvor trin et er "via purgativa". Det er renselsens vej – med sindets og legemets renselse, mens "via illuminativa" er intellektets oplysning gennem åndelig læsning og "unio mystica" er fuldendelsens stadium der indfinder sig, om Gud vil. Det skal forstås som en udvikling der foregår i en spiral – hvor vi alle er på alle stadier. Alle mennesker kan virkeliggøre nogle af munkevæsenets idealer. Jeg er selv benediktineroblat og har haft megen glæde af at møde klosterfolk

Du har studeret hesychasmen. Hvad er det?

Hesychasme er en levende og ubrudt tradition for bønpraksis inden for den ortodokse kirke. Ordet kommer af det græske hesychia, der kunne gengives med hjertets fred.

Den asketiske tænkning, som hesychasmen står for, repræsenterer et klimaks i den ortodokse tradition. Det er en teologi med rødder tilbage i den tidlige kristendom og

udviklet på basis af klosterlivet på Athos i Grækenland. Inden for hesychasmen har jeg arbejdet meget med Gregor Palamas (1296-1359). Han er en enestående teolog og udvikler et højdepunkt inden for østlig teologi. På hans tid levede de fleste munke i klostre; men en stor gruppe skilte sig ud som eremitter og levede i en lidt underlig form for meditationspraksis. De foretog åndedrætsøvelser og oplevede et sandt lys af Guds egentlige nærvær. De så Guds lys lyse i sig lige som på Taborbjerget. En græsk teolog Palaam, der var uddannet i den vestlige skolastiske tradition gjorde grin med hesychasterne og anklagede dem for kætteri; men Gregor Palamas der selv var munk fra Athos og kendte traditionen indefra forsvarede hesychasmen og udviklede en teologi, der redegør for noget der ligner et paradoks. På ene side er Gud den vi ikke kan erkende, på den anden side kommer han os i møde gennem Helligånden og sin søn.

Er der et slægtskab mellem hesychasmen og Indiens asketiske traditioner?

Ja, den klassiske yoga har nogle strukturer i sit asketiske system som ligner det ortodokse temmelig meget. Jeg er nu aldrig selv blevet fristet trosmæssigt af Indiens religioner; men man skal selvfølgelig passe på med ikke at blande systemerne for meget sammen, for der er nogle ting du ikke kan som kristen. Du kan for eksempel ikke tro, at du selv er guddommelig, og du må også afvise tanken om reinkarnation. Efter min mening skal man skal studere den fremmede religion så grundigt at man begynder at føle kærlighed til stoffet – og så skal man afvise den.

Du bruger ofte ordet fragmentering om moderne kultur – hvad mener du egentlig med det?

Nu har jeg lige læst pave Benedikts og Marcello Peras bog "Uden rødder", og jeg er enig med paven i hans syn på den

moderne verden.

Vores kulturgrundlag er den vestlige tradition i den katolske kirke. Men der er sket et kolossalt traditionstab. Alt er fragmenteret. Og vi er blevet så fattige i forhold til vores egen tradition

Vi har så mange fragmenterede sjæle i dag. Mange præges af rastløshed og manglende evne til at holde fokus. Vi lever i endeløse informationsstrømme, som der ikke bliver sorteret i, og det medfører en sjælelig ustabilitet. Atter og atter hører man - nu vil jeg prøve det, der er rigtigt for mig indtil et nyt valg så kommer. Man når aldrig at fordybe sig. Overblikket svækkes. Man er inde i et identitets- og kulturtab, og vi giver køb på historien på baggrunden for det hele.

Hvordan ser du på et skamredet begreb som tolerance?

Vi skal satse på den ægte tolerance, der bygger på et lødigt grundlag – en velreflekteret og ansvarsbevidst tolerance, der ikke er identisk med skvattethed og eftergivenhed. Og så skal vi ikke være så bange for andre kulturer, der også søger det hellige.

Hør Klara Preben-Hansen i foredraget "Hesychasmen på Athos og klassisk hinduistisk yoga". Foredraget arrangeres af AC og er en del af Golden Days festivalen i København den 9. – 18. september. Tid: mandag den 12. september, kl. 19.30. Sted: Stenosgade 4A København V. Gratis adgang.

Bliv klogere på troen... tag til festival!

Fra den 9.-18. september inviterer Golden Days sit publikum til en spændende festival om TRO.

Foto: Golden Days

Tekst: Julie Benedicte Riis

TRO OG KULTUR Som praktikant på festivalen ved jeg, at der vil være noget for enhver smag, så jeg kan varmt anbefale at man sætter et stort kryds i kalenderen og deltager i så meget som muligt. Kort kan det siges, at festivalen er den næststørste kulturbegivenhed i København efter kulturnatten. Den arrangeres af sekretariatet Golden Days i samarbejde med kulturinstitutioner, uddannelsesinstitutioner og andre samarbejdspartnere i København og omegn.

Hvert år rettes fokus skiftevis på en hi-

storisk periode eller et tema, som man forsøger at kaste nyt lys over gennem en debatskabende og inddragende formidling. Mange vil sikkert nikke genkendende til de gule plakater, der prydede byens facader under sidste års festival om 1700-tallet med undertitlen "globalisering, gossip og grådighed". Tre ord, der havde til formål at koble et kendt århundrede til anderledes og mere aktuelle problemstillinger end de vante. Også dette års festival om tro lægger op til relevante diskussioner omkring den måde, vi opfatter og taler om os selv og vores samfund på.

Oftentimes siger vi som danskere, at vi lever i et sekulariseret samfund, men troen synes alligevel at dukke op mange steder: som inspirationskilde i musikken, kunsten og litteraturen og som diskussions-emne i den offentlige debat. Som festivalchef og historiker Ulla Tofte siger, søger det moderne menneske in-

spiration og nye erkendelser i "alt mellem himmel og jord". Troen sætter sit præg på både selvudvikling og ledelsesfilosofi og optræder i nye forkældninger som inderlighed eller spiritualitet.

Gennem en lang række arrangementer i form af koncerter, teater, foredrag, debatter, udstillinger, byvandring, filmvisninger mm. undersøges det derfor, hvordan troen positivt har påvirket og stadig påvirker vores kunst og kultur. Stort set alle de forskellige trossamfund er repræsenteret i årets festival, herunder også Den katolske Kirke. Liobasøstrene åbner således dørene for tre arrangementer d. 18/9. i Sankt Mariæ Kirke på Frederiksberg: en fremvisning af Maja Lisa Engelhardts glasmosaikker, åbent hus med et kik ind i klosterlivets mysterier og sidst, men ikke mindst, muligheden for at komme og høre søstrene synge Vesper i kirken. Academi-

cum Catholicum bidrager til festivalens program med et foredrag, den 12/9. i Jesu Hjerter Kirke, om meditationsteknikker med rødder i indisk religion set i forhold til kristen spirituel tradition v. Klara Preben-Hansen. Herudover kan de morgenfriske slå et smut forbi Atheneums Boghandel den 14/9. til en akustisk akkompagneret oplæsning af middelaldermystikeren Julian af Norwichs værk "Kærlighedens åbenbaring". Esrums kloster byder d. 11/9. på et foredrag om fordrukne munke og letlevende nonner i historiske skrøner v. religionssociolog Morten Warmind og Københavns Universitet byder på en hel kursusrække om Augustins "Bekendelser". Informationer omkring billetsalg, tid og sted findes for alle festivalens arrangementer på www.goldendays.dk/festival, hvor man også kan oprette sin helt egen festivalkalender. Er man den glade indehaver af en smartphone, er det også muligt at sende en SMS til 1220 med teksten "TRO" og downloade programmet til sin telefon. Jeg håber vi ses!